

הסכמת נשיא ארגון 'שתי הלכות ביום',
הגאון הגדול רבי ישראל גנס שליט"א

בס"ד

מרחשוון תשע"ה

ראיתי את פירוש המשניות שכתב ופרש
המחבר שליט"א, בשפה ברורה וצחה,
המסייעת לצעירי הצאן שעמלים בלימוד
המשניות, ויש בזה תועלת מרובה מאד.
ושוב זכה המחבר שליט"א לזכות הרבים,
בנוסף לדברים הרבים שיגע ועמל בהם.
וברכתי - שיהא ד' עמו להוסיף עוד כהנה
וכהנה.

בברכת התורה
ישראל גנס

פרק א

יום שישי א' אלול תש"פ
להצלחת הדסה בת גלעד

משנה א

יציאות השבת, שתיים שהן ארבע בפנים, ושתיים שהן ארבע בחוץ. ביצה, העני עומד בחוץ ובעל הבית בפנים, פשט העני את ידו לפנים ונתן לתוך ידו של בעל הבית, או שנטל מתוכה והוציא, העני חיב ובעל הבית פטור. פשט בעל הבית את ידו לחוץ ונתן לתוך ידו של עני, או שנטל מתוכה והכניס, בעל הבית חיב והעני פטור. פשט העני את ידו לפנים ונטל בעל הבית מתוכה, או שנתן לתוכה והוציא, שניהם פטורין. פשט בעל הבית את ידו לחוץ ונטל העני מתוכה, או שנתן לתוכה והכניס, שניהם פטורין:

משנתנו עוסקת באסור הוצאה והכנסה מרשות הרבים לרשות היחיד, ולהפך. יש להקדים, שמלאכת הוצאה האסורה מן התורה היא כאשר האדם 'עוקר' את החפץ המונח ברשות האחת, ו'מניח' אותו ברשות האחרת. אך אם הוא רק עוקר או רק מניח, הדבר אסור רק מדרבנן. משנתנו מבארת את ההוצאות האסורות מן התורה, ואת אותן האסורות מדרבנן: יציאות השבת - הוצאות מרשות לרשות האסורות בשבת, שתיים - יש שתי הוצאות האסורות מן התורה, שיחד עם שתי ההוצאות האסורות מדרבנן, הן ארבע, בפנים - לאדם העומד בתוך רשות היחיד. ושתיים נוספות מן התורה, שהן ארבע, יחד עם השתיים האסורות מדרבנן, בחוץ - לאדם העומד ברשות הרבים. עתה מביאה המשנה דגמאות להוצאות מרשות לרשות האסורות מן התורה, לצורך כך נקטה המשנה אפנים שונים שבכלם עומד העני ברשות הרבים עם סל בידו, ובעל הבית עומד ברשות היחיד ונותן לו מתנה: ביצה, מבארת המשנה תחלה את אפני החיובים של העומד 'בחוץ', העני עומד בחוץ - ברשות הרבים, ובעל הבית בפנים - ברשות היחיד, פשט [-הושיט] העני את ידו לפנים,

לתוך רשות היחיד, ונתן את הסל שבידו לתוך ידו של בעל הבית, נמצא שעקר העני את הסל מרשות הרבים, והניחו ברשות היחיד. או שנטל העני מתוכה - מתוך ידו של בעל הבית את המתנה, והוציא את המתנה לרשות הרבים, נמצא שעקר מרשות היחיד והניח ברשות הרבים, העני חיב מיתה במזיד, וחטאת בשוגג, שהרי עקר והניח. ובעל הבית פטור לגמרי, שהרי לא עשה דבר, ואפלו מדרבנן לא עבר שום אסור. עתה מבארת המשנה את אפני החיובים מן התורה של העומד 'בפנים': פשט בעל הבית את ידו לחוץ - לרשות הרבים, ונתן את המתנה לתוך ידו של עני, נמצא שעקר מרשות היחיד והניח ברשות הרבים, או שנטל את הסל מתוכה - מתוך ידו של העני, והכניס לתוך הבית, נמצא שעקר מרשות הרבים והניח ברשות היחיד, בעל הבית חיב מיתה במזיד וחטאת בשוגג, שהרי עקר והניח. והעני פטור לגמרי, שהרי לא עשה כלום.

עתה מבארת המשנה את ארבעת האפנים האסורים מדרבנן: פשט [-הושיט] העני את ידו לפנים - לתוך הבית עם הסל, הרי עקר מרשות הרבים, ונטל בעל

הבית מתוכה את הסל והניח ברשות היחיד, נמצא שבמקרה זה עשה העני 'עקירה' שהיא חצי מלאכה, ובעל הבית עשה 'הנחה' שהיא חצי מלאכה. או שפשט העני את ידו הריקה לתוך הבית, ונתן בעל הבית לתוכה את המתנה, הרי עקר בעל הבית, והוציא העני את ידו והניח את המתנה ברשות הרבים, וגם באופן זה עשה כל אחד חצי מלאכה, בעל הבית עקר והעני הניח, שניהם פטורין ממיתה או מקרבן, כיון שכל אחד מהם עשה חצי מלאכה, ודבר זה אסור רק מדרבנן. הרי יש כאן שני אפנים של עקירות האסורות מדרבנן, באפן הראשון העני עשה את העקירה, ובאפן השני בעל הבית עשה את העקירה. [ואין המשנה מונה את אלו שעשו רק את ההנחות, כיון שבאפנים אלו אין חשש שיגיעו לידי אסור דאורייתא, ומנתה המשנה רק את העקירות, שיש בהן חשש שיסיים האדם ויניח, ויעבור באסור דאורייתא]. עתה מבארת המשנה עוד שני אפנים האסורים מדרבנן: פשט בעל הבית את ידו לחוץ - לרשות הרבים, עם המתנה בידו, הרי עקרה מרשות היחיד, ונטל העני מתוכה - מתוך ידו של בעל הבית, והניח ברשות הרבים. או שפשט בעל הבית את

ידו הריקה לחוץ, ונתן העני את הסל לתוכה - לתוך ידו של בעל הבית, הרי עקר מרשות הרבים, והבנים בעל הבית את הסל לרשות היחיד, והניחו שם, שניהם פטורין מן התורה, והדבר אסור מדרבנן, הרי אלו עוד שני אפני אסורים מדרבנן של עקירה, באופן הראשון יש אסור לבעל הבית שעקר את המתנה מרשות היחיד, ובאופן השני יש אסור לעני שעקר את הסל מרשות הרבים [ואף כאן יש אסורים של הנחה, שלא מנתה אותם המשנה, ומהטעם שהתבאר].

שבת קדש ב' אלול תש"פ

משנה ב

לא ישב אדם לפני הספר סמוך למנחה, עד שיתפלל. לא יכנס אדם למרחץ, ולא לברסקי, ולא לאכל, ולא לדין, ואם התחילו אין מפסיקין. מפסיקין לקרות קריאת שמע, ואין מפסיקין לתפלה:

משנתנו מונה עתה גזרות שונות שגזרו חכמים בכל יום סמוך לתפלה, והוכאו דינים אלו כאן אגב הדינים שהמשנה עתידה לשנות להלן, בגזרות שגזרו חכמים בערב שבת [והקדימה המשנה גזרות אלו, שהן קצרות, ואחר כך יבארו באריכות הגזרות הנוהגות בערב שבת, שהן מענין מסכת זו]. לא ישב אדם לפני הספר סמוך למנחה - למנחה גדולה, שהיא חצי שעה לאחר שעה ששית [שהיא חצות היום], ו'סמוך למנחה' היינו מיד בסיום השעה הששית של היום, עד שיתפלל תפלת מנחה, מחשש שמא ישברו המספריים באמצע התספרת, ולא יסיים להסתפר עד שיעבר זמן המנחה. וכן לא יבנם אדם סמוך למנחה למרחץ, מחשש שיחלש ויתעלה שם, ולא יתפלל, ולא לברסקי - מקום עבוד עורות, שמא ימשך במלאכתו שם, ולא יתפלל. ולא לאכל, אפלו סעודה קטנה, שמא ימשך בסעדתו עד שיעבר זמן התפלה, ולא לדין, שמא ימשכו הדינים בדינם, ולא יתפללו. ובכל אלו, אם התחילו את הדבר, אין מפסיקין אלא מסימים ואחר כך מתפללים. אומרת עתה המשנה דין נוסף: תלמידי חכמים העוסקים בתורה, מפסיקין את למודם כדי לקרות קריאת שמע, שזמנה קבוע מן

התורה, ואין מפסיקין לתפלה, שאין לה זמן קבוע מן התורה. אמנם דין זה נאמר רק בתלמידי חכמים כמו רבי שמעון בר יוחאי וחרביו, שתורתם אמנותם, ואינם פוסקים ממנה לשום דבר, אך אנו, הפוסקים מלמוד התורה למלאכתנו, כל שכן שנפסיק כדי להתפלל.

יום ראשון ג' אלול תש"פ

לזיווג הגון וראוי לעדי בת אילנה אוולין

משנה ג

לא יצא החיט במחטו סמוך לחשכה, שמא ישבח ויצא. ולא הלבבך בקלמוסו, ולא יפלה את פליו, ולא יקרא לאור הנר. באמת אמרו, החזן רואה היכן התינוקות קוראים, אבל הוא לא יקרא. פיוצא בו, לא יאכל הזב עם הזבה, מפני הרגל עברה:

משנתנו מתחילה להביא את הגזרות שגזרו חכמים בערבי שבתות, מחשש שיבא האדם לידי חלול שבת:

לא יצא החיט במחטו אפלו אם היא תחובה לו
 בכגדו, שאצל סתם אדם נחשבת הוצאה זו כהוצאה
 'שלא כדרך' ופטור עליה, כיון שהחיט רגיל לצאת
 כך, נחשב הדבר אצלו כדרך הוצאה, ולכן לא יצא כך
 סמוך לחשבה של ליל שבת, שמא ישבח להוציאה,
 ויצא בה מרשות היחיד לרשות הרבים, ויעבור על
 אסור הוצאה. וכן לא יצא הלבלר [-סופר] בקלמוסו,
 אפלו הוא תחוב לו מאחורי אָזנו, כיון שלגבי
 הסופרים נחשב הדבר כדרך הוצאה, שמא ישכח
 ויוציאנו לאחר שיחשיף היום. ולא יפלה האדם את
 פליו - לא ינקה את בגדיו מכנים, ולא יקרא בספר
 לאור הנר, מחשש שיבא להטות את הנר על צדו,
 כדי שיתרבה השמן בפתילה, ויהא אורו חזק יותר,
 ויעבור משום אסור מבעיר. אף מוסיפה המשנה,
 באמת אמרו [-הלכה גמורה היא], שהחזן המלמד
 את התינוקות, רואה - רשאי להסתכל לאור הנר היכן
 התינוקות קוראים, כיון שאינו מתבונן בספר אלא
 בעיון קל, ואין חשש שמא יטה, אבל הוא עצמו לא
 יקרא עמהן, כיון שזהו עיון גדול יותר ויש לחשש
 שמא יטה [והתינוקות עצמם קוראים לאור הנר ואין